

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold., za četrt leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrt leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kraje. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gold. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štempelj za 30 kr.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovski cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“. Opravištvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

Državoppravna premissljevavanja. *)

„Imperio imperium, regnis regnum.“

III.

Nehoté moram od svojega načrta za nekoliko vrstic odskočiti. Ako v I. članku imenujem pravo, državni zbor dopolnjevati, kot dvojbeno — v besede najpovrtnjšem pomenu —, in to po decemberskem patentu niti kot edino osobito vlast deželskih zborov niti kot izključivo pravo državnega zbora, ondaj mi nij do drugega stalo nego do dokaza, da, kdor decemberski patent kot izvir sedanjega državnega avstrijskega prava osvaja, sme tudi pravo do izbiranja državnega zastopstva istemu centralnemu zboru (zboru „poslancev“ in „gospode“) kot pravno pripisovati. S tem pak pisatelj teh vrstic nikakor nij svojega stajališča federalističnega z Giskra-Herbstovim zedinil, kakor se (slabo podučnemu) dopisniku „Deutsche Zeitung-e“, ki je moj I. čl. v Beč telegrafično signaliziral, dozdeva. Jaz tega poročitelja, kakor tudi blagega čitatelja, ki dobrovoljen te članke čita, prosim, naj ima potrpljenje, ako vsega v I. in II. članku ne najde, ker se vse ne dá v enem ali dveh uvodnih člankih povedati.

Opozicija proti volilnej reformi izvira po stajališču, katero katera nje frakcija zavzima, iz raznih razlogov. Krotkejši „federalisti“ — po imenu taki — mrzijo na volitveno

*) Ker se ta premissljevavanja morebiti v marsičem od programa tega lista razločujejo, zato jemlje pisatelj njih moralčno odgovornost na-se. Pis.

reformo, ker se jim vidi nasprotna njih osvojenemu februarškemu patentu; taki so n. pr. naš Črne, potem Poljaki, katerim se vidi, da je po „volitvenej reformi“ „deželsko pravo“ razžaljeno. Ta vrsta „federalistov“ — jaz bi jih „februarške federaliste“ imenoval — stoji na tleh in podlagi Šmerlingovega ustava. Druga vrsta federalistov stoji na podlagi „oktoberske diplome“, katera se jim vidi izvir novejšega javnega prava in niti do zdaj še izvedena in v politički život prevedena. Tretja stranka — historična — gleda javno pravo avstrijsko v starih „deželskih pravical“ in se zato zove „historična stranka“ nasproti „oktoberskej“; in četrt stranka radikalna smatra ves dosedanji konstitucionalni proces kot nasledek „narodnega“ — „narod“ v pomenu francosko-angleškega „nation“ —, „izvirnega prava, vsled katerega ima vsaki „narod“ kot državna skupina od praveka pravico do samostojnega vrnavanja svojih zadev in razmér. Ta stranka zove se kateksohén „narodna“. Med Čehi se štejejo stari k „historičnej“ in „oktoberskej“, mladi k „narodnej“ stranki.

Govoreč o tem predmetu recimo še o državoppravnem avstrijskem stajališču katero.

Izvir avstrijskemu parlamentarizmu se ima nekaj v preteklosti, nekaj v volji vladarjevej iskati. „Juljski patent“ (17. julija 1860) daje pravico, davke in razne javne dače „vjavati“ in „poviševati“ pomnoženemu državnemu zboru („ver-

stärkter Reichsrath“) in sicer iz „najvišega sklepa“ („Allerhöch. Beschluss“), tedaj iz vladarjeve iniciative in volje. Ali že „oktoberska diploma“ (l. 1860) sklicuje se na dva faktorja: na starodavne pravice in svobodščine dežel („Gerechtsame und Freiheiten“) in na cesarsko oblast („Unsere Machtvollkommenheit“). One stare pravice deželske odnaša celó „februarški patent“ na „pragmatičsko sankcijo.“ Kar je po „juljskem“ in oktoberskem patentu novega prišlo v naš parlamentarizem, to je „drž. zbor“ in volitvene reforme za državni in za deželske zboro. Med tem ko je „juljski“ državni zbor samó „pomnožen“ (verstärkter) in od krone samovoljno pozvan, ima se ta isti drž. zbor vsled oktoberske diplome po poslancih iz deželskih zborov sklicovati (okt. dipl. I.). Skoz to določbo dobil je državni zbor ustavno lice, ker je postal zastopstvo dežel in kraljestev, ne „ad nutum“ pozvanih kroninih svetovalcev. „Deželske pravice“ so tu postavljene v svoje staro pravo, in se vzele za izvir novemu drž. pravu.

Po februarškemu patentu pak je državni zbor zopet dobil nov obraz. On je sestavljen iz „hiše poslancev“ in „gospodske zbornice“, torej iz dveh komor. Ta patent pak se ne sklicuje več na staro preteklost in vladarjevo oblast samo, ampak na svet ministerstva („nach Anhörung unseres Ministerrathes“). Februarški patent je tedaj „juljski“ pomnoženi (recte: samovoljno izbrani) in pak oktoberski (iz deželskih poslancev sostoječi) državni zbor po

Listek.

Prvi poljub.

Izvirno-slovenska novela.

(Spisal J. Skalce.)

VII.

V sobi stopa gori in doli gospod Grabec. Pipo ima v ustih in puha brezskrbno in samozadovoljno. „Notri!“ zakliče, ko sliši na dveri trkati in se radovedno ogleda, kdo ga bode obiskal. Odvetnik vstopi. Po prijaznem pozdravu in odzdravu oba sedeta.

— Prišel sem, začne odvetnik, zahvalit se Vam za Vaše gostoljubno povabilo in za srčni sprejem pri vinogradu.

— Tega vendar nij treba, gospod odvetnik, vsaj sva že dovolj znana; samo škoda, da ste tako rano odšli.

— Tudi Ljuboslav Vam po meni izreka svojo hvalo.

— Sta srečno prišla domov? vpraša Grabec.

— Srečna, ali če hočete nesrečna, po tem, kakor bodete Vi razsodili.

— Jaz? začudi se Grabec, — tega ne razumem.

— Prosim, poslušajte! Čemu bi delala ovinokov? Naravnost Vam povem, kaj me je k Vam napotilo. Prav po advokatsko kratko.

Grabec radovedno gleda odvetnika, kateri nadaljuje:

— Vi poznate mojega koncipijenta; on bo letos dovršil svojo prakso, potem sam na svojo roko advokaturu odpre. Kolikor sem imel priložnosti mladega moža opazovati, vidim, da je delaven, trezen, talentiran, z eno besedo skozi in skozi pošten mož. Advokatura, kakor veste, je še zmirom kravica, ki dobro molze.

Grabec prikima, a še ne sluti, kam vse te besede merijo. — Da prideva do konca. Ljuboslav ljubi Vašo hčer, gospodičino Milico in Vas prosi po meni, da mu privolite, snubiti jo.

Grabec, čeravno po tej nepričakovani izjavi osupnen in kakor se mu je videlo, nemilo dirnen, vendar se premaguje in goste megle dima iz pipe puhaje, po kratkem molčanji mirno reče:

— Obžalujem, gospod odvetnik, da ste se zastonj k meni trudili. Moja hči je že nevesta. Znano Vam bi lahko bilo, da je ta

zveza med našo in Pestačevo hišo bila že zdavno dogovorjena; včeraj pa sem svojo besedo dal mlademu Pestaču in če Bog da, praznujemo še ta predpust veselo gostijo. —

Da si je po tem slabo kazalo za Ljuboslava, se vendar odvetnik ne da oplahiti.

— Včeraj? In gospodičina Milica? Je-li tudi ona obljubila in je zadovoljna s to zavezo?

Grabcu se čelo nagrbanči.

— Ko bi ne bila tolikoletna znanca, in menim, da tudi prijatelja, moralo bi me razžaliti Vaše vprašanje. Da bi ona ne privolila? ali da bi njej morebiti ne bil všeč ta vrli mladenič? Veste! Jaz spoštujem vašega koncipijenta, pa en sam Pestač s svojo pošteno obrtnijo in kupčijo šteje za tri Ljuboslave z njihovo odtirjo, hotel je reči, pa besedo požre, da ne bi razžalil odvetnika.

— Mogoče, reče mirno odvetnik, kateri nikakor neče odnehati; vsak stan ima svojo dobro in svojo slabo stran. Pa pri ženitvah vendar ne odločuje stan, ampak nekoliko tudi — le priznajmo — ljubezen. Ko bi se Vi, gospod Grabec, imeli ženiti, more biti da bi si izbrali Pestača; Milica pa, ne vem če ima Vaš okus in čerada ima tega moža.

volji vladarjevej v eden parlamentarni aparat zložil, in „decemberski zakon“ (21. dec. 1867) je pravice teh dveh korporacij vrh tega raztegnol še nad deželne zbornice (n. pr. s pravico posilnih volitev za drž. zbor itd.) in je namenjen, deželna zastopstva, v okt. in febr. patenta še strogo pridržana, po malem celoma odpraviti. Zadnji korak k temu je baš „volitvena reforma.“ J. P.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V *Ijubljani* 27. marca.

Dalmatinski poslanci dobivajo od svojih volivcev toliko protestov, da bi že zdavnaj se morali odpovedati svojim mandatom, ko bi poštenjaki bili. Poslednji „Narodni list“ zopet 14 protestov razglasa, med katerimi so občinski zastopi iz Bok, Makarske in dubrovniškega okraja. Narodni poslanec dr. Monti pa piše svojim petim tovarišem na Dunaji, da kot Dalmatince in narodni deželni poslanec mora preklinjati njihovo glasovanje v državnem zboru. Naj vlada nesušenost pusti naretansko močvirje, naj tolikokrat obljubljen železnica se ne dotakne naše dežele, naj bode Dalmacija zanemarjena, kakor dosedaj, mi ne bomo obupali, branili bomo čast in pravice naroda in domovine. Sveto načelo narodne svobode bode rešilo tudi našo Dalmacijo.

Avstrijski **vojni** budget za l. 1874, ki se bode delegacijam predložil, kaže rednih stroškov za stoječo armado 87,053.499 gld., izvanrednih 11,017.164 gld., med temi gre za 100.000 Werndl-pušek 4,268.250 gold. Sploh je letošnji budget proti lani dovoljenemu za 3 milj. gold. višji.

V **ogerskem** državnem zboru je grof Somšich v zgornji zbornici interpeloval finančnega ministra zaradi samostalne ogerske banke. Nasvetuje pri tem, naj vlada kot hipoteko za bankini fond cerkvena posestva vinkulira in na to ogerske bankovce daje tiskati. — Dunajski „Bankverein“ je zdaj pripravljen, svojo prvo obljubo izvršiti in za ogersko eskomptno banko potreben fond preskrbeti. Ministra Kerkapoly in Szlavay sta na Dunaji in konferirata z našimi ministri zaradi te stvari. Dotični skupni seji je sam cesar predsedoval in je baje prišlo do sprave. Izdavanje posebnih ogerskih bankovcev se ne bode privolilo, kakor „N. F. P.“ poroča.

Srbski cerkveni kongres se meseca avgusta skliče. V tem se pa baron Majtheni

brezobzirno poslužuje svoje oblasti. Tudi v Veršic-i je zdaj razpustil cerkveno zastopstvo.

Vnanje države.

Rusi bodo v kratkem začeli vojsko proti Kivi, za kar je že vse pripravljeno. Vojska Rusov ne bode ravno velika, a izbrana in izvrstno preskrbljena z vsem, ker največji nevarnost za njo so puščobne kivanske okrajne, drugoga se jej nij bati. Načrt za operacije je izdelal oberst Venjakov. Po tem načrtu se bodo vzdignile tri ruske čete, ter se zedinile, pod zidiniami kivanskega glavnega mesta, ki je baje slabo utrjeno. Prva teh čet, pod zapovedništvom generala Kaufmana, ki je tudi Kokand premagal, bode operirala od izliva reke Sir Darja v aralsko jezero. Druga četa pod generalom Križanovskim bo marširala iz forta Embo v orenburško gubernijo čez visoko, suho ravan Ustjurt, in tretja, pod polkovnikom Markosovom, iz doline Atrek proti severo-zahodu. Kivanci nagovarjajo sosedne Kirgize, katere so popred nadlegovali, da bi se združili z njimi zoper Ruse, toda Kirgizi ne marajo zanje. Kmalu bomo čuli kaj več o gibanju Rusov.

Francoski minister financ je predložil narodni skupščini proračun za leto 1874. Po njegovi prerajbi bodo znašali stroški 2523 milijonov frankov, mimo 2374 milijonov letošnjih, dohodki pa 2526 milijonov, tedaj bodo dohodki presegali stroške za tri milijone. Stroški so se povišali za 138 milijonov, in sicer: obresti državnega dolga za 81 milijonov, stroški za vojno ministerstvo 39 milijonov, in drugi stroški za javne naprave 18 milijonov. Minister predlaga zaradi tega, da se poviša zemljišni davek, davek na premakljivo premoženje in glavni davek, nasproti pa, da se davek od patentov zniža. Potem bi se dobilo 39 milijonov več na leto. Minister potrebuje sedaj 400 milijonov za izboljšanje vojne opreme, 75 milijonov za vzdrževanje nemške posadke in 275 milijonov za razna odškodovanja, vsega vkup tedaj 750 milijonov.

Na **Španjskem** se redno vrše priprave za volitve v prihodno ustavodajno skupščino. O krvavih uporih, katere so nekateri vnanji politikarji, posebno berlinski, napovedovali, se ničesar ne čuje. Celo francoski komunisti, o katerih se je pred nekaj časom poročalo, da so tropoma na Španjsko šli, se še niso prikazali v madridskih ulicah. Zato se mora vrjeti besedam Castelarovim, ki je pred nekaj časom rekel, da španjski narod nij tak, kakor se o njem piše, temveč razumen in delaven narod.

Davki se pod sedanjo vlado bolj redno plačujejo ko kedaj, to je Figueras sam priznal. Upor Karlistov sicer še nij zatrt, a ta je razsajal že prej v severnih okrajnih, ker so francoski legitimisti in legitimistični prefekti na meji pustili Karlistom popolno svobodo, ter jih z denarjem in vso vojno pripravo preskrbeli. Krvižejni Santa Cruz je bil sam meseca septembra lanskega leta, v Bayonni, njegova četa je bila na Francoskem oborožena in opravljena. Francoska vlada ga takrat nij hotela preseliti v notranje Francosko, kakor je to zahtevala španjska vlada. Sedaj pa so bili ravno od njegove čete francoski železniški uradniki s francoskimi puškami postreljeni. Zato je francoska vlada sedaj ukazala, da se ostro izvršujejo naredbe proti Karlistom. Tako jim bodo podvezane žile od strani, od koder so dobivali do sedaj največ pomoči. Na Španjskem tako nemaj nobene podlage, zato bode njihova ustaja menda kmalu pri kraji. Thiers je pa tudi sicer v vsakem oziru sedaj jako prijazen proti španjski republiki. Poprej se nij mogel še tako svobodno gibati, a sedaj po srečno dovršeni pogodbi s Prusi lahko pomaga tudi Španjcem, vsaj moralično, kar je tudi v interesu Francoske.

Dopisi.

Iz Novega mesta 24. marca. [Izv. dop.] Odkar je tukajšna nemčurska svojat označila svojo kulturno diko s tem, da je mirne meščane, samo ker so glasno slovenski govorili, gonila iz gostilnice, postružejo se naše družabne razmere čedalje huje. Meščanje ne morejo pozabiti, da večjidel v l a d n i z a s t o p n i k i, le začasno nameščeni med nami in plačevani tudi z našimi davki smejo pa brezobzirno žaliti domače ljudi, samo da kriče svoje: „ich bin verfassungstreu!“

Da omenjena svojat res le-to načelo jemlje za svoje surovo postopanje proti politično drugače mislečim sodržavljanom, razvidite lahko iz naslednega pridatka k zadnjemu sporočilu. Meščan in trgovec g. Č., ki je čutil se najpreznejše žaljenega po c. kr. lejtnantu Došenu, hotel je tega junaka tožiti, ako bi v treh dneh ne prišel opravičevati se. Ali prišel je in izgovarjal se, češ, da on nij hotel žaliti g. Č., nego da je surov bil in tudi hotel biti le napram mizi, katera je zdela! se mu nekaj preglasna, po čemer je imel jo

Grabcu se čelo še bolj nagrbančilo in rdečiča jeze ga oblije po obrazu.

— Gospod advokat, mar mislite, da hočem jaz svojo edino hčer storiti nesrečno? da jo hočem prisiliti, ko bi se sama branila in bi njej ne dopadal ženin, katerega sem ji jaz izbral? Pa saj vem za gotovo, da je zadovoljna in komaj pričakuje poroke. Pametna je dovolj.

— Tako? reče odvetnik sumljivo in maha z ramami.

— Vi dvomite? Dobro, takoj se bodele sami prepričali. Milica! kliče Grabec.

Milica prihiti. Zagledavši odvetnika zarudi. Grabec jo s prijaznim glasom nagovori:

— Obljubil sem včeraj tvojo roko mlademu Pestacu, s katerim se že toliko let rada vidita. Izpolnil sem tako tvojo in svojo željo. Tudi tvojo kaj ne, moje drago dete?

Milica pri teh besedah obledi, strese se po vsem životu in jedva, da se prime za mizo, pred katero je stala. Grabec jo začuden pogleda.

— Kaj pa ti je? Menda jo premaguje nenadno veselje; obrne se do odvetnika.

— Ali pa strah? odgovarja tiho odvet-

nik in da bi obrabil oplašeno deklico, namigne jej pomenljivo.

Odvetnik primakne stol, na katerega sede Milica in si obraz z rokami pokrije. Grabec zmirom nemirnejši postaje. — Milica, govori vendár; ti ne veš, koliko let sem se že veselil tega dneva in tudi ti? Saj nijsem tako slep, da ne bi videl, kolikokrat si stala pri oknu, Pestač pa nasproti pri vratih; no zdaj bosta skoro za vselej združena in se lahko dovolj nagledala.

— Nikdar! reče zdaj Milica in solze se ji uderó iz očíj.

— Kaj praviš? Nikdar? Sem jaz prišel ob um ali ti?

— Oče, moj dragi oče! kliče Milica in objemlje svojega očeta, kateri nij vedel, ali bi se jezil ali pomiloval nesrečnega svojega otroka, moj dobri, ljubi očka! zakaj me hočete odgnati od sebe? Pri Vas ostanem, Vas ne bom zapustila, in če me silno odženete. — To je čudno, pristavi Grabec.

— Prav nobenega čudeza, pravi hladno odvetnik; gospodičina pač ne mara za ženina, katerega ste jej Vi namenili.

— Kaj res, da bi se ti ne dopadal Pestač? vpraša srdito Grabec.

— Le pogum, gospodičina, reče odvetnik.

— Odgovori! zapoveduje Grabec.

— Oh, odpustite mi, dragi oče, oglasi se tresoča se deklica; nikar mi ne silite Pestača; raji — umrjem.

— Morebiti Vam nekdo drugi boljše dopada? vpraša smelo odvetnik. A zdaj je tudi bila potrpežljivost Grabčeva dotekla.

— Poberi se mi izpred očí, nehvaležnica! zadere se nad Milico, katera vsa preplašena odide iz sobe. Potem se obrne k odvetniku:

— Kar sem rekel, pri tem ostanem. Silil ne bom dekleta, če neče ubogati mojim očetovskim besedam. Kar pa zadeva Vašega Ljuboslava, naj ne misli, da sem jaz svoje krajcarje z velikim trudom skupaj spravil, da bi jih zdaj vrgel v žrelo vsakemu pisarju! Njemu moja hčer? Nikoli! —

Udari jezno s pestjo ob mizo. Odvetnik pa se razžaljen kratko poslovi.

— Nikoli! vpije Grabec še enkrat za odhajajočim. Nikoli! (Dalje prih.)

na sumu, da ona (miza!) namerja sramotiti njegovo izvoljeno društvo. Njegov tovariš K. pa je menil: „Es war eine Dummheit — aber daran ist die Stimmung schuld! Pasja vera! Kaj misli ta gospodine K., da mi Slovenci nemamo čutja v prsih?

Sicer so pa nemškutarji s tem svojim činom dosegli, da še tistih malo tukajšnjih, ki so dozdej imeli še nekaj prijaznosti do teh ljudi, obračajo se posehmal zaničevaje od njih in ogibajo se občenja z njimi.

Nasproti temu zagrizena svojat, namesto da bi skesano sramovala se svoje surovosti, skuša zdaj maščevati se nad tistimi, katere ima na sumu, da so objavili njeno dejanje. Že se imenujejo osebe, katere naj bi po njeni volji kar najprej mogoče morale proč iz Novega mesta. Ena osoba pa je že postala žrtva nemškutarske strasti. Ker je stvar prezanimiva in kaže vso perfidijo in blamažo te stranke, velja, da jo priobčim.

G. Leitmeier, c. kr. deželni svetovalec in aranžer omenjenega škandala, je iz Ljubljane dobil neko listnico sè spodobno pohvalo njegovega značaja in obnašanja. Hipoma obdolžé tukajšnjega diurnista g. Fajta, da je on lastnoročno pisal tisto listnico. Kako bedasto! On, ki je zmirom v pisarni pri njih pisal, in vsak pozna njegov rokopis, on bi upal si z lastno roko napisati temu človeku grenko resnico? Dalje. G. Fajtu je od daleč pokazala se dotična listnica s prašanjem: „Haben Sie das geschrieben?“ Ako bi bil g. F. res pisal tisto, bil bi gotovo brž spomnil se in brez dvoma tajil. Ali ker je pisava zdela se mu njegovi enaka in pač, ker z dobro vestjo nij ničesar hudega nadejal se, rekel je hitro: „da, to je moja pisava!“ Stoprv potem, ko je od blizu čital, spoznal je svojo zmoto in tudi naznanil. Ali to mu nič nij pomagalo. Moral je iz službe, če ravno je baš njegov izrek kazal, da je res često nedolžen zaradi pisanja na listnici. Nemškutarji so g. Fajta grdo gledali zlasti, ker je veselilo ga, slovensko peti v čitalnici; zato so odpravili ga. Vidi se pa iz tega dogodjaja, kaki juristi so to, naši nemškutarji, in kako preganjajo vsacega, kdor njim nij po volji.

Iz Mengša 24. marca. [Izv. dop.] Dne 19. marca zbrali smo se družabniki „bralnega društva“ v gostilnici pri „levu“, kjer ste društveni sobani, da bi se volil definitivni odbor. Za provizoričnega predsednika tega shoda volili smo g. Josip Stare-ta, kateri v svojem odgovoru dokazuje hvalorednost ustanovitve tega društva. Tudi on nasvetuje, da se volijo v odbor le taki, katerim bode blagor in pospeševanje društva na srci, in kateri si bodo prizadevali, obilo družabnikov pridobiti; da bode število taistih bolj in bolj narščalo, ter se s tem pobili nasprotniki, katerim postane razvidno, da družba faktično obstoji. — Po pretresovanji nekaterih važnejših toček društvenih pravil, šlo se je na dnevni red, ter volil odbor. Za predsednika je izvoljen g. M. Starè, za podpredsednika g. Jenčič, za zapisnikarja g. Tuma, za knjižničarja g. Podrekar, za blagajnika g. Iglič, za odbornika g. A. Stare in g. Cunder. — G. Dolenc, še bolj pa njegova gospodičina Marica in pismonoš Hočevnar, vulgo Kriškar, so zarad lepega napredka tega društva zelo razkačeni. G. Dolencu pa baje čas ne dopušča, kakor pravi, da bi društvo obiskati mogel. Mi mu to verjamemo, kajti on ima preveč posla zarad „živinskih posov“; ker

jih po 10 kr. za tuje občine izdeluje, kar je žandarmerija zasledila, sedem takih posov ujela in jih c. kr. glavarstvu izročila. In sedaj se huduje nad žandarmerijo, ker je to učinila. Kaj nij bila to dolžnost? — Gospodični Dolencu pa se uljudno zahvaljujemo za lepe, na sredi ceste upite besede in ponižno poklone, katere nam dela.

Iz Trsta 23. marca. [Izv. dop.] Predvčeranjem je prijadral francoski parobrod „Phase“ iz Jokohama, od koder je 30. januarja odrinil. Na brodu je imel okolo 70 japonskih oseb, kateri so sami rokodelci tamošnje azijske države. Od tu so šli na Dunaj z brezštevilnimi zaboji in skrinjami, raznimi rastlinami in mnogovrstnimi živalimi, kar bodo v razstavi kazali. Ljudje so večidel majhene postave, rumeni z dolgo do peta segajočo kito las. Med njimi je tudi en mali, kakih 16 let star japonski knez. Čudne prikazni so bili s svojimi pitoreskimi oblačili, kadar so hodili po mestu na sprehod, da ogledajo prvo evropsko mesto. Ljudje so jih povsod ogledovali. Na parobrodu, po krovu je bilo živalstvo in posebno ptiči najbolj zanimljiv predmet našim gledalcem. Včeraj so nakladali svojo robo na železniške vozove, in nekoliko jih je že tudi z denašnjim poštnim vlakom na Dunaj odrinilo. Kakor se čuje, so baje jako premožni ljudje; to se vidi iz tega, ker imajo po več služabnikov soboj, kakor tudi svoje kuharje. Japan in Kitajsko bode jako v obilni meri zastopano pri dunajski razstavi, ker je parobrod do vrha z razstavnim blagom napolnen, a pričakuje se še en parobrod sredi meseca aprila.

„Fräsungsdragerji“ v Trstu so imeli pretečeni teden zbor. Kak je bil bode vsak radoveden. Zbožnali so jih iz vsega Trsta celih 36, reci šest in trideset, zgolj birokratov in kruhoborcev. Znani Rabl je bil predsednik, katerega že po širokem svetu narod kot renegata pozna, in še več po tem, ka se je prav pri zadnjih znašel, ko je bog možgane delil, tako da je le še nekoliko smeti dobil v glavo, s katerimi sebi blamaže dela.

Da so bili prazni govori in da se je otrobov jako veliko vezalo, tega mi nij skora potreja omenjati; dosta da je Rabl kolovodja, s tem je vse ob enem povedano. Pregovor že pravi, da utopljenec za slamnato bilko grabi, kadar se topi. Isto so storili tukajšnji otrobovezi nemškutarji, katerih je kakor rečeno jako malo. Celo društvo je kakor bolnik, ki se, kadar ga bolezen nadleguje oglašča; isto tako so naši tržaški Nemci, ki so bog ve iz katerega kraja priromali kruha prosit, in ko se jim ga je dalo, so presiti postali in hoté ukazovati nam domačinom in Lahom.

s — Iz Grada 25. marca. [Izvir. dop.] (Slovanska podporna zaloga.) Pred početkom velikonočnih počitnic nabil je na črno desko na graškem vseučilišči odbor podpiralne zaloge slovanskih vseučiliščanov graških poziv, v kojem posebno obžaluje malomarnost dijakov samih, Hrvatske in Kranjske za omenjeni zavod — stara, a opravičena mačkinja godba. Nam je sploh nerazumljivo, kako more slovansko dijaštvo tako slabo razumeti nalog podpiralne zaloge; kajti družega uzroka ne vemo, iz kojega bi „per semester“ ne mogel vsak darovati ubogih 50 krajcarjev! Da iz Hrvatske le redki, bolje nikaki doneski ne dohajajo, nam je nekako

nejasna stvar. — A neprodrljiva temota pokriva kontrast, v kojem nahajamo dijake in očete iz Kranjske. Kranjski tukajšnji študentje so po ogromni večini ravno tako dobri Panslovani, kakor drugi slovenski dijaki sploh, a njihovi „starci“ tako slabo znajo spolnovati dolžnosti, katere jim nalaga ljubav do svojih, do domovine — radodarnost. Res bi bil že skrajni čas, da bi se „Carniae patres conscripti“ ne samo z lepimi lastnostimi pred svetom ponašali in na import inorojencev s toliko orlovim ostrim okom pazili, ampak da bi svojo odkrito — in dobrosrčnost tudi v dejanjih kazali ter se izdatneje usmilili, ne ubogih vernih duš v vicah“, ampak stradaljočih, učečih se mladeničev v Gradci.

Od sv. Križa pri Ljutomeru 23. marca. [Izv. dop.] Po bilježnikih poverjeni prepisi pogodeb ali drugih listin za smoter davščinskih uravnav s davščinsko svobodni opiraje se na davščinsko in kolektivno postavo od 1850. l. v 5. odst., na visoki c. k. finančni ministerijalni ukaz od 10. avg. 1872. l. pod 21.044 štev. in na vis. finanč. dež. direktijski ukaz ddo. 22. avg. pod 8627. štev.

Ljutomerski bilježnik g. Hüchtel računil od tacih pogodeb poleg nagrade idr. tudi za prepisno poverilo v ta namen, da se davščina uravna na 50 novč. do 1 gld. še razen tega, da se ta listina predloži davkarnici na 50 novčičev.

Po računu, ki je vendar postavno davščine svoboden, je torej vsaka stranka ob 1 gld. do 1 gld. 50 novčičev goljufana. To krivdo so že časuiki pretresali in je že tudi tukajšnje sodnij-kej in političnej gosposki popolnem znana. Ti gospodje, koji bi o dijetnem jemanji utegnoli biti preohabne vesti (kajti le tako se razlaga njih molčanje), puščajo bilježnika njegove pote! Ker se na vitez bahajo s postavno pravičnostjo, res mo a misliti naš narod, ka proti temu nej pomoči; ljudje se jezé, zmerjajo in proklinjajo vso novo naredbo.

Da bi se reč za vselej na čisto spravila in da bi davke plačujoče novega davka osvobodili, obračamo se na visoko c. k. višji dež. sodnijo graško in štovanjem prosimo, naj bi blage volje to stvar očitno naznanila uarodu in odstranila omenjeno zlorabo!

Domače stvari.

— (O goveji kugi na Kranjskem) pišejo „Novice“: „Zdaj imamo nesrečno bolezen, zanešeno po hrvaških bušah iz Ljubljane v vas Jarše med Mavčičami in Jamo v kranjskem okraji (v en hlev) in odtod v mesto Kranj (tudi v en hlev). Gori imenovanih 12 goved je s spričalom zdravniške komisije zagrebške po železnici dobil ljubljansk mesar; v Ljubljani so po prihodu tudi bile ogledane in še zdrave spoznane; 6 jih je mesar potem poklal, 6 pa jih je 8. dan t. m. prodal nekemu kmetu v Jaršah; temu je čez nekaj dnij ena buša zbolela, pa so jo zaklali pred poginom; zbolelo je potem še drugo domače govedo. Ta kmet nij od tega nič županu ali gospodski naznanil, in je ostalih 5 buš gnal v Kranj na sejm, kjer jih je ondi prodal nekemu neznanemu živinskemu kupecu, ki jih je bojé proti Trbižu gual. V onem hlevu krčme kranjske, kjer so bile hrvaške buše, se je kmalu začela kuga. Kako je s 5 bušami,

gnanih po omenjenem kupcu proti Gorenjskem, še nij znano. — Gospodska je 24. dne t. m., to je, brž ko se je zvedelo to, zankazala naj o strejšje postavne naredbe povsod proti zatrosbi kužne bolezni. Ali treba je zdaj, da vsak gospodar varuje svojo govejo živino, da ne pride z nobeno drugo v dotiko, ker se ne vé, kje da povsod je bolezni. Če si nij vsak gospodar sam svoj polje, pomaga vse drugo le malo!

— („Novice“) so se zopet razbudile. Ob priliki jim odgovorimo.

— (Rojanska čitalnica) napravi v nedeljo 30. t. m. besedo z deklamacijo, in igro „Sam ne ve kaj hoče.“ Začetek ob 6. uri. Neudje plačajo 30 soldov vstopnine.

— (Kozé ali osepnice) so začele na Koroškem razsajati. V gornjem Roži je več ljudi na tej kužni bolezni umrlo.

— (Iz Novega mesta) se nam piše 26. marca: Trije kmetje so šli od sejma iz Mirne-peči, kjer so prodali živino, po noči proti Novemu mestu. Na potu so bili napadeni po petih tolovajih v vojaški lovski obleki ter so jim bili odvzeti vsi denarji. Ali so roparji res bili od tukajšnjih lovcev, nij še dokazano.

— (Iz Poličan) na Štajerskem se nam piše 26. marca: Izmed vseh uradnikov južne železnice na tukajšnjem kolodvoru nobeden ne zna niti besedice slovenski. Mar misli vodstvo južne železnice, da Poličane leže v državi „božje bojazni“? Poprejje vsaj še eden uradnik slovenskega jezika zmožen bil; zdaj so še tega v Maribor predstavili. Kakšni nedostatki za tukajšno čisto slovensko ljudstvo izvirajo iz tega neznanja jezika, si lahko mislite. Vozniki, ki dovažajo in odvažajo tovore, potrebujejo vselej tolmača, da se porazumejo. Pri kasi pa je nek mladi uradnik, kateri se zraven neznanja jezika še tudi po svoji grobosti proti slovenskim strankam odlikuje. Zgodilo se je, da so prišli potniki, ko je še pet minut časa bilo do odpravljenja vlaka in kasa še odprta; g. kasirju pa se nij zljubilo, potnikom vozne liste davati. Včeraj sem sam bil pričujoč, ko je ta mož od nekega kmeta zahteval, da mu našteje 98 krajc. drobiža — toliko je veljal vožni list — ter mu na 1 gl. bankovca nij hotel 2 krajc. ven dati. Naj vodstvo južne železnice take ljudi posvari; najljubše pa bi nam bilo, da ga odpravi in nam pošlje slovenskega jezika zmožnih uradnikov.

Narodno-gospodarske stvari.

— V vinogradih po slov. Štajerskem in Kranjskem prva kop pridno napreduje. Vreme je ugodno in zato povsod hite s kopjo, da jo končajo, preden trs začne poganjati. Delavci so letos dražji mimo prejšnjih let in sicer za 5 do 10 krajc. na dan. Kopači se plačajo na Štajerskem po 30 do 50 kr., na Kranjskem po 40 do 50 kr. in dobivajo zraven plače po 2krat na dan vino, v nekaterih krajih tudi kruha in celo tople jedi. Trsni les je lani dobro dozorel, pa

šparonov ali konjev se nij toliko dalo puščati, kakor v dobrih letih. Tedaj smemo tudi letos samo na srednjo letino zastran kvantitete upati. Ugodna zima je dopuščala, da se je delalo dosti novih vinogradov. Dobri trsni sadeži se pa teško dobodo, ker l. 1871 vsled hudega mraza nij bilo mogoče dosti zdravih rozgevdobivati.

— Vinske cene se nič ne spremenile, samo 1872. se je še malo podražil; pa ga v kletih vinogradnikov kmalu ne bode več dobiti, ker je že skoraj ves pokupljen.

Dunajska borsaz 27. marca.

(Izvirno poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	70	gld.	90	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	73	"	35	"
1860 drž. posojilo	104	"	—	"
Akcije narodne banke	975	"	—	"
Kreditne akcije	337	"	25	"
London	109	"	—	"
Napol.	8	"	70	"
C. k. cekini	—	"	—	"
Srebro	107	"	80	"

Turnske ure (46—14)

najbolje konstruirane in jako dober kup, s 3letno garancijo in plačili v obrokih se vedno dobivajo pri izdelovalcu

Janez M. Pogatschnigg

Podnart-Kropa na Gorenjskem.

Menjavnica

„Wiener Commissions-Bank“

Schottenring Nr. 18,
razpošilja

dobitne liste (Bezugs-Scheine)

na sledeče razpisane gruče srečk, in se morejo te sestave iz tega razloga najkoristnišim prištevati, ker je vsakemu posestniku takšnega dobitnega lista mogoče, vse glavne in postranske dobitke sam zadeti in razen tega obresti 30 frankov v zlatu in 10. gl. v papirju uživati.

Gruča A. (16 ždrebanj na leto.)

- Mesečni obroki à 10 gl. Po vložbi zadnjega obroka dobi vsak deležnik sledeče 4 srečke:
- 1 Sperc. državno srečko po 100 gl. od l. 1860. Glavni dobitek 300.000 gl., z odkupno premijo potegnene serije 400 gl. a. v.
- 1 Sperc. c. turšk. državno srečko 400 frank. Glavni dobitek 600.000, 300.000 frankov gotovega zlata.
- 1 vojvod. Brunsviške srečko 20 tolarjev. Glavni dobitek 80.000 tolarjev brez vsakega pridržka.
- 1 Insbruško (tirolsko) srečko. Glavni dobitek 30.000 gl.

Gruča B. (13 ždrebanj na leto.)

- Mesečni obroki à 6 gl. Po vložbi zadnjega obroka dobi vsak deležnik sledeče srečke:
- 1 Sperc. c. turšk. državno srečko 400 frank. Glavni dobitek 600.000, 300.000 frankov gotovega zlata.
- 1 vojvod. Brunsviške srečko 20 tolarjev. Glavni dobitek 80.000 tolarjev brez vsakega pridržka.
- Sachsen-Meiningenska srečka. Glavni dobitek 45.000 gl., 15.000 južnonemške veljave.
- Potem dobitne liste na peti del, 5perc. drž. srečke l. 1860. Mesečni obroki à 6 gl.
- Potem dobitne liste na cele državne srečke l. 1864. Mesečni obroki à 10 gl.
- Potem dobitne liste na pol državne srečke l. 1864. Mesečni obroki à 4 gl.
- Potem dobitne liste na pol ogerske srečke. Mesečni obroki à 3 gl.
- Potem dobitne liste na Brunsviške srečke 20 tolarjev. Mesečni obroki à 2 gl.
- Potem dobitne liste na Insbruške srečke. Mesečni obroki à 2 gl.

Razen tega prevzame borzna pisarnica in menjavnica „Wiener Commissions-Bank“ vse kakor koli imenovane bankine, menjične in borzne opravila.

Potrjene menjice in priporočila se na vse velike mesta v Evropi in v Ameriki po najnižji ceni razpisavajo. — Naročila na tukajšnjem mestu in iz pokrajine se naglo, gotovo in natančno izvršujejo, in po borzni pisarnici nakupljene menjice in vrednosti se oziroma na vsakokratni položaj denarskega tržišča po najbolj dobrokupnih pogojih dajejo. Opraviški prostori so vsak dan od 9. ure dopoldne do 6. ure zvečer brez prestanta odprti.

Vnanja naročila se natančno in tudi na povzetje izvršujejo. Zapisniki vzdigateg se po vsakem ždrebanji franko zastonj razpošiljajo. (80—6)

Tujci.

25. marca.

Europa: Rentl iz Falknovega. — Brauchetta iz Siska. — Widmann iz Reke. — Nusso iz Trsta.

Pri Elefantu: Süsman iz Dunajskega novega mesta. — Perissich iz Celja. — Hauff iz Hude vasi. — Grof Pace iz Ponoviča. — Marija Mihč iz Kočevja. — Kocijančič z gospo iz Gorenjskega.

Pri Maliči: Lenk, Diem, Just iz Dunaja. — Tebal iz Loke. — Strohal iz Celoveca. — Ružička iz Dunaja.

Pri Zamorci: Dinna — Mürrzuschlag. — Kessler iz Gradca.

Izdatelj in za uredništvo odgovoren: Ivan Semen.

Amerikanski krompir

zgodnji in pozni, zeló rodoviten in posebno okusen, cent po 2 gold. 50 kr. se dobi pri

P. Skale-tu,

(83—3)

na Poljanah v Ljubljani.

Št. 82. ok. š. s.

Razpis

učiteljskih služeb.

V sežanskem šolskem okraji se razpisujejo s tem sledeče službe, za katere naj uложijo prosilci svoje prošnje z vsemi dokazi učiteljske sposobnosti in dozajnega službovanja najdalje do 9. aprila 1873 pri dotičnih krajnih šolskih svetih:

1. Učiteljska služba šolskih občin III. vrste: v Štanjeli, v Nabrežini, Šenpolaji, Štjaki in v Rodiki;

2. učiteljska služba šolskih občin IV. vrste: v Avberji, v Kobiljiglavji, v Kostanjerici, v Lipi, v Temnici, v Vojščici, v Divači, v Kazleh, na Repentabri, v Štorjeh in Vatovljeh;

3. podučiteljska služba šolskih občin II. vrste: v Sežani in v Komni. Dohodki teh služeb so razvidni iz §§. 22, 30, 33, 36 in 37 deželne šolske postave od 10. marca 1870. (89—3)

C. k. okrajno šolsko svetovalstvo
v Sežani, 17. marca 1873.

Epileptičen krč ali božjast

zdravi pismeno poseben zdravnik za božjast **Dr. O. Killisch**, Berlin, Luisenstrasse 45. (255—31)

Pričujoče ima čez tisoč bolnikov v ozdravljenji.